

Др Рајко Петровић*
научни сарадник
Институт за европске студије, Београд

САВРЕМЕНИ ГЕОПОЛИТИЧКИ САВЕЗНИЦИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Апстракт: Предмет истраживања овог рада јесу савремени геополитички савезници које Република Српска, осим Србије као матичне земље свих Срба, има у Европи и свету. Резултати истраживања показују да политичко руководство Републике Српске има одличне односе са Руском Федерацијом и Мађарском, добре односе са Израелом, те односе у успону са партијама радикалне деснице у земљама Европске уније. Закључни део рада посвећен је могућој подршци из иностранства на коју би Република Српска могла да рачуна у случају покушаја њеног укидања од стране званичног Сарајева. У истраживању смо се користили историјском методом, методом студије случаја и компаративном методом.

Кључне речи: Република Српска, Руска Федерација, Мађарска, Израел, радикална десница.

*

Увод

Република Српска је, уз Федерацију Босне и Херцеговине, један од два ентитета у Босни и Херцеговини формираној на федералним (по српском тумачењу чак и конфедералним) принципима након завршетка грађанског рата (1992-1995) који су утемељени у Дејтонском мировном споразуму, односно његовом Анексу 4. који је заправо Устав Босне и Херцеговине.¹ Босна и Херцеговина, дакле, почива на принципима постојања два ентитета, једног дистрикта (Брчко Дистрикт) и три конститутивна народа (Срби, Хрвати и Бошњаци) који су равноправни чиниоци у креирању и спровођењу јавних политика на државном нивоу.² Ова земља се, можемо

* rajkopetrovic993@gmail.com

¹ Radomir Nešković, *Nedovršena država. Politički sistem Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 2013, 292.

² Рајко Петровић, „Геостратешки значај Брчко дистрикта“, *Дипломатија и безбедност*, 1, Београд, 2021, 62.

слободно рећи, налази у перманентној политичкој кризи већ од њених самих постдејтонских почетака (с обзиром да се она не може третирати као наставак тзв. Републике Босне и Херцеговине настале нелегалним и нелегитимним отцепљењем Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине од Социјалистичке Федеративне Републике Југославије 1992. године), што и не чуди с обзиром да њени конститутивни народи имају дијаметрално супротне погледе на прошлост, садашњост и будућност тих простора, где ниједна страна није испунила своје замишљене ратне циљеве.³

Бошњаци, који према резултатима пописа становништва из 2013. године (које Република Српска ни до данас није признала) представљају танку апсолутну већину са 50,1%, сматрају да је Босна и Херцеговина њихова домовина, да истој не требају ентитети и да је треба унитаризовати и централизовати на начин да по принципу „један човек – један глас“ могу својом демографском већином надгласати Србе и Хрвате. Демографска структура Бошњака је, међутим, просторно неповољна у смислу да они представљају већину на само око 23% територије Босне и Херцеговине (троугао Тузла – Зеница – Сарајево и Бихаћка крајина). Бошњачка политика, међутим, своје недостатке на терену компензује још увек снажном и недвосмисленом подршком западног дела међународне заједнице, Сједињених Америчких Држава, Уједињеног Краљевства и Немачке пре свих.

Хрватима насељени део Босне и Херцеговине не само да није припао Хрватској, што је била тежња политике Хрватске демократске заједнице Босне и Херцеговине тог времена са Мате Бобаном на челу, већ је и његова Хрватска Заједница Херцег-Босна жртвована на начин да је 1994. године Вашингтонским споразумом између председника Хрватске Фрање Туђмана и председник Председништва Босне и Херцеговине Алија Изетбеговић она утопљена у Муслиманско-хрватску Федерацију од које ће касније настати Федерација Босне и Херцеговине подељена на десет кантона. Од њих десет, само се три сматрају хрватским – Посавски, Западнохерцеговачки и Кантон 10. Бошњаци су, користећи се „рупама у закону“, до сада већ неколико пута бирали Хрватима члана Председништва Босне и Херцеговине (с обзиром да је изборна јединица цела Федерација Босне и Херцеговине) – конкретно Жељка Комшића, који се изјашњава као Хрват, али који не следи доминантну хрватску политику у Босни и Херцеговини оличену у лидеру босанскохерцеговачких Хрвата Драгану Човићу. Сходно томе, Хрвати покушавају да балансирају између српске и бошњачке политике тражећи своје „место под сунцем“, притом не скривајући да је њихов крајњи

³ Рајко Петровић, „Босна и Херцеговина: између унитаризације и дисолуције“, *Безбедносни форум*, 1, Београд, 2021, 135-162.

циљ стварање тзв. трећег ентитета, односно ентитета који би, налик на Републику Српску, имао хрватску етничку већину.⁴

Коначно, Република Српска се налази у специфичној позицији. Ратни циљ Срба на том простору био је остатак у заједничкој држави са Србијом и Црном Гором, али су се они временом задовољили степеном аутономије који је Републици Српској гарантован словом Дејтонског мировног споразума. Њиме су Републици Српској дате широке надлежности у областима попут војске, полиције, монетарне политике и сл., али је проблем настао када је западни део међународне заједнице у лику институције високог представника (која је одавно требала бити укинута с обзиром да је њен задатак имплементирање у пракси цивилних аспеката Дејтонског мировног споразума који су одавно спроведени) под притисцима, уценама и претњама отео Републици Српској преко 80 њених надлежности. Сходно томе, њене власти годинама уназад балансирају између максималистичког захтева за мирно и демократско одвајање од остатка Босне и Херцеговине и припајања Србији са једне и инсистирању на враћању одузетих јој надлежности, укључујући и права на сопствену војску, са друге стране. С тим у вези, Републици Српској је и више него важно да има не само најбоље могуће односе са Србијом као матичном земљом свих Срба и земљом потписницом Дејтонског мировног споразума, већ и са земљама широм Европе и света које разумеју њену позицију. Срби у Републици Српској позивају се, између осталог, и на историјско право и вишевековно етничко присуство као аргументима права на постојање засебне српске целине на простору Босне и Херцеговине.⁵

Односи Републике Српске и Руске Федерације – више од партнерства

Руска Федерација спада међу земље сведоке, односно гаранте потписивања Дејтонског мировног споразума 1995. године у ваздухопловној бази Рајт-Патерсон у Охају. У име Руске Федерације сведок је био њен тадашњи председник владе Виктор Степанович Черномирдин. Међу припадницима међународних мировних снага током и након грађанског рата у Босни и Херцеговини били су и руски војници. Поред тога, Русија је и једна од земаља сталних чланица Савета безбедности Уједињених нација, места на коме се неретко расправља о политичким приликама у Босни и Херцеговини, са правом вета. Тако Русија спада у државе које потврђују именоване сваког наредног високог представника у Босни

⁴ Рајко Петровић, „Односи између Бошњака и Хрвата у Босни и Херцеговини од 1991. до 2022. године“, *Дипломатија и безбедност*, 5, Београд, 2022, 63-74.

⁵ Лазо М. Костић, *Чија је Босна?*, Торонто, 1955, 1-11.

и Херцеговини, што сведочи о њеном великом потенцијалу за утицај и присуство у овој балканској земљи. Поред тога, Русија има и одређени економски и енергетски утицај на посматрани простор с обзиром да је већински власник рафинерије нафте у Броду и рафинерије уља у Модричи, а њен „Гаспром“ је практично једини снабдевач гаса за целу Босну и Херцеговину.

У контексту најновијих политичких дешавања у Републици Српској, где је суд Босне и Херцеговине изрекао једногодишњу казну затвора председнику Републике Српске и шестогодишњу забрану обављања те функције, односи Републике Српске и Русије су посебно значајни.⁶ Најпре треба истаћи да је Русија 2021. године у Савету безбедности Уједињених нација ставила вето на избор немачког дипломате Кристијана Шмита на место високог представника, сматрајући да је дошло до кршења процедуре приликом усаглашавања заинтересованих страна у вези његове кандидатуре.⁷ Вето на избор Кристијана Шмита ставила је и Кина, што је био први конкретан (гео) политички потез Кине не само на Балкану, већ и у Европи уопште.⁸ Русија, затим, чврсто подржава права Републике Српске као ентитета унутар Босне и Херцеговине и залаже се за стриктно поштовање Дејтонског мировног споразума, укључујући и враћање изворних надлежности Републици Српској и укидање институције високог представника.⁹ Руска амбасада у Сарајеву са Игором Калабуховим на челу одбацила је поменути пресуду против Милорада Додика као ванправну, подсетивши да је Кристијан Шмит „самозванац“ јер је на његов избор на ту функцију стављен вето.¹⁰ Русија не само да је подржала потезе руководства Републике Српске у правцу заштите институција и функционера тог ентитета, већ је због кризне ситуације у Босни и Херцеговини затражила ванредно заседање Савета безбедности Уједињених нација.¹¹

Током последњих неколико година председник Републике Српске и најутуцајнија политичка фигура у њој Милорад Додик, упркос пандемији Ковид-19 и рату у Украјини, састао се више пута са председником Русије Владимиром Путином и руским министром спољних послова више него било који други страни функционер. Тако је само од 2022. до 2024. године

⁶ <https://www.bbc.com/serbian/articles/cp8yqq7r374o/lat> Приступљено 29.03.2025.

⁷ <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Ambasada-Rusije-Smit-nije-legitiman-objavljujemo-dokaz/794604> Приступљено 29.03.2025.

⁸ <https://www.rtvbn.com/4011260/kina-uputila-notu-kristijan-smit-nije-visoki-predstavnik> Приступљено 29.03.2025.

⁹ <https://www.politika.rs/scc/clanak/468790/Dodik-docekao-Lavrova-u-Istocnom-Sarajevu> Приступљено 29.03.2025.

¹⁰ <https://n1info.rs/region/ambasada-rusije-u-bih-presuda-dodiku-vanpravna-smit-nije-visoki-predstavnik/> Приступљено 29.03.2025.

¹¹ <https://www.danas.rs/svet/rusija-trazi-vanrednu-sednicu-saveta-bezbednosti-un-zbog-bih/> Приступљено 29.03.2025.

Додик се са Путином сусрео чак пет пута, пркосећи тако санкцијама које су му увеле Сједињене Америчке Државе и Уједињено Краљевство. Посебно упечатљива била је Додикова посета самиту БРИКС-а у Казању октобра 2024. године на којој је поручио да је Владимир Путин искрени пријатељ Републике Српске, те да ће она настојати да буде део ове међународне иницијативе.¹² Остаће упамћено да је децембра 2020. године Сергеја Лаврова у Источном Сарајеву дочекао једино Додик као један о тројице чланова Председништва Босне и Херцеговине, док су бошњачки и хрватски чланови Председништва Шефик Џаферовић и Жељко Комшић одбили да то учине, изазвавши тако дипломатски скандал.¹³

Коначно, ваља подсетити да је на седници Савета безбедности Уједињених нација руски амбасадор Виталиј Чуркин 2015. године уложио вето на резолуцију о тзв. геноциду у Сребреници, а коју су иницирале Сједињене Америчке Државе и Уједињено Краљевство.¹⁴ Русија је такође била једна од 19 земаља које су гласале против нове резолуције о тзв. геноциду у Сребреници, овога пута инициране од стране Немачке, о којој се овога пута гласало у Генералној скупштини Уједињених нација.¹⁵ Са друге стране, Република Српска подржава Русију у складу са својим капацитетима на свим могућим пољима. У Републици Српској не да није дошло до антируске хистерије након избијања рата у Украјини као што је то био случај са већином европских земаља, већ је у Бањалуци у тогу тог рата отворена канцеларија амбасаде Русије у Босни и Херцеговини, док је Руски културни центар (основан 2012. године) у Бањалуци наставио са несметаним радом, баш као што је случај и са предавањем руског језика у основним и средњим школама у Републици Српској. За разлику од бошњачке политичке елите, и Република Српска и Русија тврде да Босна и Херцеговина није увела санкције Русији након почетка рата у Украјини, а то је свакако искључива заслуга српске политике на нивоу босанскохерцеговачких институција.¹⁶ Милорад Додик је од почетка оног што руска страна назива „специјалном војном операцијом“ користио сваку могућу прилику да истакне да Русија и Руси нису агресори у Украјини, већ да само штите своје интересе и свој народ.¹⁷

¹² <https://www.danas.rs/svet/milorad-dodik-vladimir-putin/> Приступљено 29.03.2025.

¹³ <https://www.rtvbn.com/3997423/samo-dodik-docekao-lavrova-u-predsjednistvu-bih> Приступљено 29.03.2025.

¹⁴ <https://www.slobodnaevropa.org/a/rezolucija-o-srebrenici-nije-prosla-rusija-ulozila-veto/27116786.html> Приступљено 29.03.2025.

¹⁵ <https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/5446999/rezolucija-o-srebrenici-un-generalna-skupstina.html> Приступљено 29.03.2025.

¹⁶ <https://www.politika.rs/scc/clanak/547696/bih-rusija-sankcije> Приступљено 29.03.2025.

¹⁷ <https://ba.voanews.com/a/dodik-rusija-rat-ukrajina-propaganda/7499550.html> Приступљено 29.03.2025.

Мађарска као атипични савезник Републике Српске

Савремени односи између Републике Српске и Мађарске, али и српско-мађарски односи у целини, завређују посебну пажњу. Делује готово невероватно да су два народа, која су толико пута у историји била на супротстављеним ратним снагама, успела да се од 2012. године до данас толико приближе на свим могућим пољима – од политичке сарадње, преко економског и енергетског повезивања, па све до безбедносне сфере. Мађарска је у једном периоду средњег века владала над простором Босне, а као део Аустроугарске била је дубоко инволвирана у најпре окупацију Босне и Херцеговине 1878. године, а потом и њену анексију 1908. године. Не треба заборавити да је Мађарска помагала Словенију и Хрватску у отцепљењу од Југославије (што је директно и катастрофално утицало на прилике у Босни и Херцеговини) и да је учествовала у НАТО агресији на Савезну Републику Југославију, као и у каснијем признању независности тзв. Косова. Захваљујући, међутим, новим геополитичким околностима, српско-мађарски односи су се драстично изменили у позитивном смеру, а томе су увелико допринели одлични лични односи између председника Србије Александра Вучића и мађарског премијера Виктора Орбана, као и односи између Додика и Орбана. Неизоставан елемент тих добрих односа јесу и добри односи које и српска и мађарска страна гаје са Русијом.

Односи Мађарске и конкретно Републике Српске посебно су занимљиви и неочекивано добри у последњих неколико година. Најпре треба истаћи да су се Милорад Додик и Виктор Орбан више пута састали како би размотрили различите проблеме и изазове са којима се наш регион суочава, како у Будимпешти¹⁸, тако и у Бањалуци.¹⁹ Тако је управо у највећем граду Републике Српске Орбан поручио да странци који се мешају у унутрашња питања Босне и Херцеговине треба исту да напусте, те да у Републици Српској види потенцијал за просперитет.²⁰ У контексту пресуде Милораду Додик и најаве његовог хапшења у медијима се спекулисало о 300 мађарских полицијских специјалаца који су били на територији Републике Српске баш у време изрицања пресуде, а који су имали наводни задатак да Додика, у случају да то буде потребно, пребаце у Мађарску. Паралелно са тим стигле су и изјаве Орбана у којима је поручио да се нада да ће „нови ветрови“ у међународној политичкој арени зауставити

¹⁸ <https://www.glassrpske.com/cir/novosti/politika/sastanak-dodika-i-orbana-ubudimpesti/566175> Приступљено 29.03.2025.

¹⁹ https://www.rtv.rs/sr_lat/region/orban-u-banjaluci-stranci-koji-se-mesaju-u-unutrasnja-pitanja-treba-da-napuste-bih_1529719.html Приступљено 29.03.2025.

²⁰ Ибидем

нападе на Додика и Српску.²¹ Касније су у јавност изашли званични подаци да је у то време у Републици Српској заиста било присутно 78 припадника мађарске антитерористичке јединице ТЕК са све мобилном командном централом и оклопним возилима.²² Мађарска је 2024. године на поменутом гласању о резолуцији о тзв. геноциду у Сребреници, баш као и Србија и Русија, гласала против усвајања исте као једина такве врсте из редова чланица Европске уније. Том приликом званична Будимпешта је поручила да ова резолуција не служи промовисању мира и стабилности у региону Западног Балкана.²³ Бошњачку јавност посебно је узбуркала изјава заменика министра спољних послова и трговине Мађарске Левента Мађара приликом званичне посете Бањалуци марта 2025. године. Наиме, Мађар је тада поручио да је његова земља на свега 70 километара удаљености и да шта год да се деси Републици Српској се тиче и Мађарске, те додао да је прошло време када је Мађарска била неми посматрач дешавања у Босни и Херцеговини. Из тог разлога је хрватски члан Председништва Босне и Херцеговине Жељко Комшић позвао на разговор мађарског амбасадора Крижтијана Посу²⁴, а потом и затражио изузимање мађарског континента из мисије ЕУФОР-а у Босни и Херцеговини.²⁵ Нимало пријатно у бошњачким политичким круговима, али и у Исламској заједници Босне и Херцеговине, није дочекана изјава Виктора Орбана из 2021. године у којој је, говорећи о Босни и Херцеговини, упозорио да би за Европску унију било изазовно да интегрише земљу са два милиона муслимана.²⁶

Израел – пожељни, али опрезни савезник

Република Српска годинама уназад настоји да изгради што боље односе са Израелом, малом, али веома утицајном и технолошки развијеном земљом. Тек данас на видело излазе информације о значајној обавештајној помоћи

²¹ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/dodik-po-dogovoru-s-orbanom-300-pripadnika-antiteroristicke-jedinice-madarske-policije-je-u-rs-u/250226001> Приступљено 29.03.2025.

²² <https://www.dw.com/bs/orban-i-srpski-nacionalizam-geopoliti%C4%8Dka-ra%C4%8Dunica/a-72069178> Приступљено 29.03.2025.

²³ <https://www.politika.rs/scc/clanak/616125/madarska-glasala-protiv-rezolucije-o-srebrenici-zahvalnost-vucicu> Приступљено 29.03.2025.

²⁴ <https://www.danas.rs/svet/region/komsic-pozvao-madjarskog-ambasadora-na-razgovor-nakon-izjave-madjarskog-ministra-u-banjaluci/> Приступљено 29.03.2025.

²⁵ <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2025/3/4/komsic-ce-traziti-izuzimanje-madjarskog-kontingenta-iz-misije-eufor-a-u-bih> Приступљено 29.03.2025.

²⁶ <https://balkans.aljazeera.net/news/2021/12/22/ideologija-ksenofobije-i-rasizma-reis-kavazovic-reagovao-na-orbanove-izjave-o-muslimanima-u-bih> Приступљено 29.03.2025.

коју је Република Српска добијала од Израела током грађанског рата, али и о израелском оружју којим је Војска Републике Српске снабдевана.²⁷ Република Српска, са друге стране, баштини успомену не само на страдале Србе, већ и Јевреје и Роме на њеној територији током Другог светског рата, где Милорад Додик сваке године истиче значај обележавања Холокауста.²⁸ Након отмице израелских талаца од стране Хамаса октобра 2023. године, те почетка новог рата у појасу Газе, Додик је, насупрот бошњачким политичарима и интелектуалцима који су вођени међумуслиманском солидарношћу стали у заштиту палестинског народа, јасно истакао да српски и јеврејски народ веже заједничка историја страдања, затим да подржава институције и лидере државе Израел, те да та земља има право на самоодбрану и заштиту сопствене територије и народа. У складу са тим, чак је и Палата Републике у Бањалуци била осветљена у бојама израелске заставе као знак подршке и солидарности.²⁹ То није био први пут да власти Републике Српске чине такав гест, јер су исти учинили и маја 2021. године због тадашњих ракетирања израелских градова од стране Хамаса. Исто је учињено и на зидинама старог града у Требињу који је такође био у бојама израелске заставе.³⁰

Руководство Републике Српске годинама уназад покушава да дипломатске односе са Израелом подигне на виши ниво. Тако је оно основало Представништво Републике Српске у Израелу којим је дуго година руководио Арије Ливне, а које је Додик посетио јула 2022. године саставши се са новим шефом представништва Ејалом Гореном.³¹ Додик је децембра 2024. године примио у Бањалуци амбасадорку Израела у Босни и Херцеговини на нерезиденцијалној основи Галит Пелег од које је примио писмо личне захвалности за подршку Израелу од стране председника те земље Исака Херцога. На том састанку размотрене су могућности унапређења привредне и културне сарадње између Републике Српске и Израела, али и актуелна политичка ситуација у Босни и Херцеговини. Коначно, Додик је марта 2025. године, у време када је за њим расписивана међународна потерница јер се није одазвао на позив суда у Сарајеву, боравио у вишедневној посети Израелу. Он је био први европски политичар који је посетио место у коме су страдале невинне израелске жртве од стране терористичке руке Хамаса,

²⁷ <https://tacno.net/kako-je-izrael-naoruzavao-vrs/> Приступљено 30.03.2025.

²⁸ <https://www.politika.rs/scc/clanak/548587/republika-srpska-dodik-jasenovac-izrael> Приступљено 30.03.2025.

²⁹ <https://srpskainfo.com/nasli-novi-povod-za-svadju-srpska-za-izrael-bosnjaci-za-palestince/> Приступљено 30.03.2025.

³⁰ <https://www.rtvbn.com/4005866/palata-republike-srpske-u-bojama-zastave-izraela> Приступљено 30.03.2025.

³¹ <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=480579> Приступљено 30.03.2025.

положивши притом венац. Касније је обишао кибуц Бери у време када је исти био гранатиран ракетама из појаса Газе, као и дом Авида Бахара који је током напада октобра 2023. године изгубио жену и сина. Додик се тих дана састао и са израелским министром финансија Зеевом Елкином са којим је разговарао о унапређењу економских односа, али и о растућем антисемитизму на простору Федерације Босне и Херцеговине.³² Председник Републике Српске искористио је прилику и да да опширан интервју за водећи израелски лист „Јерусалим пост“ у коме је говорио о изазовима и проблемима са којима се суочава, али и о растућем антисемитизму.³³ Главни повод Додикове посете Израелу било је учешће на међународној конференцији посвећеној антисемитизму у Јерусалиму, где се накратко сусрео и са израелским премијером Бењамином Нетанијахуом.³⁴ Додик тврди да му је Нетанијаху том приликом поручио да је велики пријатељ Израела и да ће он учинити све да своје пријатеље помогне и припази на њих.³⁵

Однос европске радикалне деснице према Републици Српској

С обзиром да је Република Српска смештена на европском континенту и да су за стратешки територију коју она обухвата биле и још увек су заинтересоване велике европске силе, од изузетног значаја је стварање партнерских и савезничких, па чак и пријатељских веза са политичким партијама широм Старог континента. У том смислу посебно су значајне партије нове радикалне европске деснице које са руководством Републике Српске деле заједничке вредности – од борбе против исламизације Европе и радикалног ислама и тероризма који из њега проистиче, преко жеље за очувањем хришћанског идентитета и културе Европе, па све до борбе против илегалних миграција и залагање за ресуверенизацију земаља чланица Европске уније и Европе уопште. Иако су ове партије у лево-либералном медијском и политичком дискурсу етикетиране као екстремистичке, ксенофобне, па чак и расистичке, оне бележе све веће успехе како на националним, тако и на европарламентарним изборима и све битније утичу на спољну политику како својих земаља, тако и Европске уније. Партија Фидес Виктора Орбана само је једна од њих, а ту су и Национално окупљање

³² https://www.rtv.rs/sr_ci/region/dodik-polozio-venac-na-mestu-napada-hamasa-7.-oktobra-2023.-;tokom-posete-kibucu-beri-leteli-projektile-iz-gaze_1616286.html Приступљено 30.03.2025.

³³ <https://www.jpost.com/israel-news/article-847887> Приступљено 30.03.2025.

³⁴ <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=594505> Приступљено 30.03.2025.

³⁵ <https://www.politika.rs/scc/clanak/669725/dodik-netanjahu-mi-je-rekao-da-cesuciniti-sve-da-pripazi-i-pomogne-prijatelje> Приступљено 30.03.2025.

у Француској, Алтернатива за Немачку, Италијанска браћа, Слободарска партија Аустрије, шпански Вокс и друге партије и покрети.³⁶

Руководиоци Републике Српске годинама уназад отворено и здушно подржавају многе од ових партија са циљем да кроз сарадњу са истим презентују српске интересе. Тако је Милорад Додик јануара 2025. године уочи немачких савезних парламентарних избора изразио пуну подршку политикама Алтернативе за Немачку, као и њеној кандидаткињи за канцелара Алис Вајдел. Он је позвао гласаче у овој европској земљи, у којој живи на стотине хиљада људи пореклом из Републике Српске и Србије, да гласају за Алтернативу за Немачку и тако допринесу изградњи добрих односа између Немачке и Републике Српске у будућности.³⁷ Након што је француски суд осудио Марин Ле Пен, лидера Националног окупљања и жену која је по многим анкетама била виђена на месту новог председника Француске, за злоупотребу средстава Европског парламента, забранивши јој кандидатуру на следећим изборима, Милорад Додик је поручио да је случај Марин Ле Пен идентичан његовом, односно да су обоје осуђени због политике, а не кршења закона. Додик је истакао да њега, Ле Пену и њима сличне не могу поразити аргументима нити на демократским изборима, те се зато користе судским пресудама као оруђем.³⁸ Крајем 2024. године Милорад Додик боравио је у Бечу где се сусрео са послаником и генералним секретаром Слободарске партије Аустрије Кристијаном Хафенекером и том приликом истакао да Република Српска са том аустријском партијом већ дуже време има добру сарадњу, позвавши притом делегацију ове партије да посети Републику Српску. Он је такође нагласио да Слободарска партија Аустрије и Република Српска деле добру сарадњу са мађарским Фидесом и да у том троуглу види перспективу јачања трилатералних односа.³⁹ Коначно, Додик је, упркос томе што није скинут са листе америчких санкција током првог председничког мандата Доналда Трампа, здушно подржао његову председничку кандидатуру 2024. године, поручивши му да се чува и да је потребан не само Америци, већ и остатку света.⁴⁰ Додиков покушај приближавања Трампу, који још увек не даје резултате у пракси, важан је јер управо нови амерички председник са својим републиканцима представља главну идеолошку, финансијску и логистичку подршку поменутиим европским радикалним десничарима.

³⁶ Rajko Č. Petrović, „Budućnost desnice u Evropskoj uniji – put ka novoj Evropi ili „lažna uzbuna““, Politeia, 8, Banjaluka-Beograd, 2018, 103-120.

³⁷ <https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=585643> Приступљено 30.03.2025.

³⁸ <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=594953> Приступљено 01.04.2025.

³⁹ <https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=579848> Приступљено 01.04.2025.

⁴⁰ <https://rtcg.me/vijesti/region/599908/dodik-predsjednice-cuvajte-se-trebate-nam-da-pobijedite.html> Приступљено 01.04.2025.

Закључак

Република Српска, поред Србије као матичне државе свих Срба и њене главне заштитнице, у сложеним међународним и геополитичким околностима покушава да придобије што више партнера, савезника и пријатеља на своју страну. Са једне стране, нема никакве сумње да Републици Српској нису наклоњене земље колективног Запада – од САД, преко Уједињеног Краљевства и Немачке, па све до мањих земаља попут Белгије и Холандије. Са друге стране, Република Српска, упркос томе што није држава и што је константно под притисцима и саботажама западне међународне заједнице и политичког Сарајева, односно бошњачке политичке елите, са недовољно ресурса и међународних канала успева да гради мрежу својих геополитичких савезника. Ту данас пре свих спадају Русија и Мађарска, као земље са којима Република Српска дели како политичке и друштвене вредности, тако и поглед на геополитичку ситуацију у Европи и свету. Израел је мала, али моћна и утицајна земља са којом Република Српска настоји да ојача своје дипломатске, економске и безбедносне односе, а паралелно се граде нови мостови сарадње са европском радикалном десницом. Чињеница је да данас, упркос жељи политичког Сарајева пре свих, нити Република Српска у целини нити Милорад Додик лично нису изоловани на међународном нивоу, односно имају савезнике и partnere на чије различите облике подршке и помоћи могу да рачунају како данас, тако и у будућности.

Интернет извори:

<https://www.bbc.com/serbian/articles/cp8yqq7r374o/lat> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Ambasada-Rusije-Smit-nije-legitiman-objavljujemo-dokaz/794604> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.rtvbn.com/4011260/kina-uputila-notu-kristijan-smit-nije-visoki-predstavnik> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.politika.rs/scc/clanak/468790/Dodik-docekao-Lavrova-u-Istocnom-Sarajevu> Приступљено 29.03.2025.

<https://n1info.rs/region/ambasada-rusije-u-bih-presuda-dodiku-vanpravna-smit-nije-visoki-predstavnik/> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.danas.rs/svet/rusija-trazi-vanrednu-sednicu-saveta-bezbednosti-un-zbog-bih/> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.danas.rs/svet/milorad-dodik-vladimir-putin/> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.rtvbn.com/3997423/samo-dodik-docekao-lavrova-u-predsjednistvu-bih> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.slobodnaevropa.org/a/rezolucija-o-srebrenici-nije-prosla-rusija-ulozila-veto/27116786.html> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/5446999/rezolucija-o-srebrenici-un-generalna-skupstina.html> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.politika.rs/scc/clanak/547696/bih-rusija-sankcije> Приступљено 29.03.2025.

<https://ba.voanews.com/a/dodik-rusija-rat-ukrajina-propaganda/7499550.html> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.glassrpske.com/cir/novosti/politika/sastanak-dodika-i-orbana-u-budimpesti/566175> Приступљено 29.03.2025.

https://www.rtv.rs/sr_lat/region/orban-u-banjaluci-stranci-koji-se-mesaju-u-unutrasnja-pitanja-treba-da-napuste-bih_1529719.html Приступљено 29.03.2025.

<https://www.klix.ba/vijesti/bih/dodik-po-dogovoru-s-orbanom-300-pripadnika-antiteroristicke-jedinice-madarske-policije-je-u-rs-u/250226001> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.dw.com/bs/orban-i-srpski-nacionalizam-geopoliti%C4%8Dkara%C4%8Dunica/a-72069178> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.politika.rs/scc/clanak/616125/madarska-glasala-protiv-rezolucije-o-srebrenici-zahvalnost-vucicu> Приступљено 29.03.2025.

<https://www.danas.rs/svet/region/komsic-pozvao-madjarskog-ambasadorna-razgovor-nakon-izjave-madjarskog-ministra-u-banjaluci/> Приступљено 29.03.2025.

<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2025/3/4/komsic-ce-traziti-izuzimanje-madjarskog-kontingenta-iz-misije-eufor-a-u-bih> Приступљено 29.03.2025.

<https://balkans.aljazeera.net/news/2021/12/22/ideologija-ksenofobije-i-rasizma-reis-kavazovic-reagovao-na-orbanove-izjave-o-muslimanima-u-bih> Приступљено 29.03.2025.

<https://tacno.net/kako-je-izrael-naoruzavao-vrs/> Приступљено 30.03.2025.

<https://www.politika.rs/scc/clanak/548587/republika-srpska-dodik-jasenovac-izrael> Приступљено 30.03.2025.

<https://srpskainfo.com/nasli-novi-povod-za-svadju-srpska-za-izrael-bosnjaci-za-palestince/> Приступљено 30.03.2025.

<https://www.rtvbn.com/4005866/palata-republike-srpske-u-bojama-zastave-izraela> Приступљено 30.03.2025.

<https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=480579> Приступљено 30.03.2025.

https://www.rtv.rs/sr_ci/region/dodik-polozio-venac-na-mestu-napada-hamasa-7.-oktobra-2023.-;.-tokom-posete-kibucu-beri-leteli-projektile-iz-

gaze_1616286.html Приступљено 30.03.2025.
<https://www.jpost.com/israel-news/article-847887> Приступљено 30.03.2025.
<https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=594505> Приступљено 30.03.2025.
<https://www.politika.rs/scc/clanak/669725/dodik-netanjahu-mi-je-rekao-da-ce-uciniti-sve-da-pripazi-i-pomogne-prijatelje> Приступљено 30.03.2025.
<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=585643> Приступљено 30.03.2025.
<https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=594953> Приступљено 01.04.2025.
<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=579848> Приступљено 01.04.2025.
<https://rtcg.me/vijesti/region/599908/dodik-predsjednice-cuvajte-se-trebate-nam-da-pobjedite.html> Приступљено 01.04.2025.

Литература:

- Костић, Лазо М. *Чија је Босна?*, Торонто, 1955.
- Петровић, Рајко. „Геостратешки значај Брчко дистрикта“, *Дипломатија и безбедност*, 1, Београд, 2021, 61-86.
- Петровић, Рајко. „Босна и Херцеговина: између унитаризације и дисолуције“, *Безбедносни форум*, 1, Београд, 2021, 135-164.
- Петровић, Рајко. „Односи између Бошњака и Хрвата у Босни и Херцеговини од 1991. до 2022. године“, *Дипломатија и безбедност*, 5, Београд, 2022, 61-74.
- Nešković, Radomir. *Nedovršena država. Politički sistem Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 2013.
- Petrović, Rajko Č. „Budućnost desnice u Evropskoj uniji – put ka novoj Evropi ili „lažna uzbuna“?“, *Politeia*, 8, Banjaluka-Beograd, 2018, 103-120.

Summary

Rajko Petrović

CONTEMPORARY GEOPOLITICAL ALLIES OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Republika Srpska is today at a historical turning point. Illegal and illegitimate institutions of Bosnia and Herzegovina, which are not recognized as such in the 1995 Dayton Peace Agreement, have sentenced to prison and threatened to arrest the President of Republika Srpska, Milorad Dodik, and the President of the National Assembly of Republika Srpska, Nenad Stevandić. The Bosniak political and intellectual elite is united in its efforts to destabilize Republika Srpska and bring the project of unitarization and centralization of Bosnia and

Herzegovina to an end, in which it still has the support of Western centers of power and the imposed High Representative, Christian Schmidt. The subject of this paper is the contemporary geopolitical allies that the Republika Srpska, apart from Serbia as the homeland of all Serbs, has in Europe and the world. The results of the research show that the political leadership of the Republika Srpska has excellent relations with the Russian Federation and Hungary, good relations with Israel, and growing relations with radical right-wing parties in the countries of the European Union. After explaining first the history, and then the quality of the relations of the Republika Srpska with the mentioned states and political factors, the concluding part of the paper is dedicated to the possible support from abroad that the Republika Srpska could count on in the event of an attempt to abolish it by official Sarajevo. In the research, we used the historical method, the case study method and the comparative method.